

стране овог суда донесена и објављена након окончања тог појединачног поступка, има ово посебно право на неку врсту понављања поступка у одређеним роковима. Један од основних принципа владавине права подразумијева да се у рјешавању о појединачним правима и обавезама одлучује примјеном и тумачењем прописа и закона који су у складу са највишим правним актом, а то је Устав Федерације Босне и Херцеговине. Овај посебни основ за понављање поступка, за разлику од предњег, захтијева да се странка позове на уставносудску одлуку и поднесе посебан захтјев тијелу које је донијело одлуку о његовим правима и обавезама, било у судском или неком другом тијелу, примјеном прописа који је оглашен неуставним.

Дакле, коначан став овог суда по предоченом уставном питању је да се у поступцима пред редовним судовима, који нису окончани, без обзира у којој су фази судског поступка, има примјенити објављена одлука овог суда. За наведено није нужно ни да се странка у редовносудском поступку позива на одлуку овог суда, јер самим моментом њене објаве у службеним гласилима наступа неоторива правна претпоставка да је иста позната и обавезујућа за редовни суд.

Сходно напријед наведеном, Уставни суд Федерације је донио одлуку као у изреци ове пресуде.

Ову пресуду Уставни суд Федерације донио је једногласно у саставу: Александра Мартиновић, председница Суда, Весна Будимир, Мирјана Чучковић, проф. др Един Муминовић и др сц. Ката Сењак, судије Суда.

Председница

Број У-20/22
27. јуна 2022. године
Сарајево

Уставног суда Федерације
Босне и Херцеговине
Александра Мартиновић, с. р.

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине, одлучујући по предоченом уставном питању Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине о правном дејству одлука Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине на судске поступке који су у току, на основу члана IV.C.3.10.(4) Устава Федерације Босне и Херцеговине, на сједници без јавне расправе одржаној дана 27.06.2022. године, донио је:

PRESUDU

У односу на предочено уставно питање, дјеловање одлука Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине којим је утврђено да је закон или пропис или поједина одредаба закона или прописа супротна, односно у неслаганости са Уставом Федерације Босне и Херцеговине, је такво да се у односу на поступке који су у току пред редовним судовима у било којој фази судског поступка, од дана објаве, имају примјенити на начин да се такав пропис, закон или поједина одредаба не примјенују у редовносудским поступцима, односно одлука Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине има retroaktivno дејство на судске поступке који су у току.

Пресуду објавити у "Службеним новинама Федерације БиХ" и службеним гласилима кантона у Федерацији Босне и Херцеговине.

Образложење

1. Предмет захтјева и подносилац захтјева

Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: подносилац захтјева) је поднеском број: 070-0-Su-Аp-22-000439 од 30.05.2022. године, Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд Федерације) предочио уставно питање – примјена и дјеловање одлука Уставног суда Федерације у судским поступцима.

У смислу члана IV.C.3.10.(4) Устава Федерације Босне и Херцеговине, Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине је

овлаштен за постављање уставног питања Уставном суду Федерације.

2. Bitni navodi zahtjeva

Podnosilac zahtjeva postavlja ustavno pitanje imajući u vidu odredbe čl. IV.C.3.10.(4), IV.C.3.11. i IV.C.3.12. c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavno pitanje se pojavilo u predmetima podnosioca zahtjeva broj: 03 0 U 0018299 20 Uvp i broj: 03 0 U 0018425 20 Uvp, u kojima postoje različita shvatanja načina rješavanja predmeta prilikom primjene odluka Ustavnog suda Federacije, te je s tim u vezi došlo do različitog odlučivanja. Naime, nije sporno da se od dana objavlivanja odluke Ustavnog suda Federacije u "Службеним новинама Федерације БиХ", којом је утврђено да пропис није у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине, исти не примјенује. Међутим, спорно је у судским вјечама како се та одлука рефлектује на одлуку у управном спору који се рјешава. Podnosilac zahtjeva ističe да један дјо судија Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине који одлучују у овим предметима, сматра да су одлуке кантоналног суда, који је примјенио одлуку Уставног суда Федерације у вријеме одлучивања по тузби незаконите, јер пресудама Уставног суда Федерације није наведено "retroaktivno дејство", када су у питању рјешавања пред редовним судом.

У том циљу, подносилац захтјева се обраћа Уставном суду Федерације са захтјевом да се разјасни дејство његових одлука, односно да у било којој фази судског поступка није могуће, прilikом рјешавања занемарити чињеницу да је одлука објављена у "Службеним новинама Федерације БиХ" и да се тај пропис не примјенује од дана објављивања. Такође, обраћају се Уставном суду Федерације са захтјевом за хитно поступање јер се застало са поступком рјешавања у складу са одредбама члана IV.C.3.11. Устава Федерације Босне и Херцеговине.

3. Prethodni postupak

Уставни суд Федерације је разматрао специфичност постављеног уставног питања од стране подносиоца захтјева, а које се односи на примјену и дејство одлука Уставног суда Федерације у судским поступцима чије је рјешавање у току. Pritom је узео у обзир чињеницу о различитим ставовима појединих одјелjenja и судија Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине о овом правном питању и различитом поступању у судским поступцима, што последично доводи до неједнакости грађана у поступцима који се односе на рјешавање о њиховим правима и обавезама, а самим тим генерише правну несигурност.

Како је Уставни суд Федерације једино овлашћено тијело за тумачење одредаби Устава Федерације Босне и Херцеговине, а у веzi са напријед наведеним, овај захтјев са предоченим уставним питањем оцјенује као прихватљив за одлучивање. Подсјечамо на објављену судску праксу овог суда, која је релевантна и за ово уставно питање, те упућујемо на ставове изнесене у Пресуди број: У-48/19 од 21.04.2020. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 31/20).

У овом уставносудском предмету који се у суштини односи искључиво на правно тумачење дејства одлука овог суда у судским поступцима пред редовним судовима, то нема друге стране у поступку због чега и није потребно тражити одговор на захтјев од стране странака у поступцима који се воде пред подносиоцем захтјева, а који списи предмета су достављени уз захтјев подносиоца захтјева.

4. Relevantno право

A. Устав Федерације Босне и Херцеговине

Члан IV.C.3.10. (4)

Уставни суд одлучује и о уставним питањима која му предочи Врховни суд или неки кантонални суд а која се појаве у току поступка пред тим судом.

Član IV.C.3.11.

Kad Vrhovni sud, ili kantonalni sud, u toku postupka koji se vodi pred sudom, smatraju da odgovarajući zakon nije u skladu sa ovim ustavom, obustavit će postupak i predočiti predmet Ustavnom sudu u skladu sa članom IV. C. 10. (3).

Član IV.C.3.12.

Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezujuće, posebno kada:

- a) Sud rješava spor u skladu sa članom IV. C. 10. (1). Sve strane u sporu moraju poštovati tu odluku i pridržavati se naredbi Suda izdatih u toku ili na kraju postupka;
- b) Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona, grada ili bilo koje opštine nije u skladu sa ovim ustavom. Taj ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci;
- c) Sud odluči o ustavnom pitanju koje mu je predočeno u skladu sa članom IV. C. 10. (3). Odluka Ustavnog suda bit će obavezujuća za sud koji je predočio pitanje u odnosu na postupak tokom kojeg je pitanje pokrenuto i imat će dejstvo utvrđeno pod (b).

B. Zakon o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 i 37/03)

Član 5.

Ustavni sud provodi postupak na osnovu odredaba ovog zakona, a u pitanjima koja nisu uređena ovim zakonom može shodno primijeniti odgovarajuća pravila procesnih zakona.

Pravila postupka koja nisu utvrđena ovim zakonom propisat će se poslovníkom Ustavnog suda.

Član 40. stav 1.

Usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili opštinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama Federacije BiH", odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

C. Poslovník Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

("Službene novine Federacije BiH", br. 40/10 i 18/16)

Član 60.**Djelovanje odluka Suda**

Svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom donesenim na osnovu odredbi koje su prestale da važe na osnovu odluke Suda, ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta, a nadležno tijelo je dužno da ponovi postupak i uskladi akt sa odlukom Suda u roku od 90 dana od dana prijema zahtjeva.

Ukoliko nadležni organ ne ponovi postupak i ne usaglasi akt sa odlukom Suda u roku iz stava 1. ovog člana, akt kojim je povrijeđeno pravo nekom licu prestaje da važi.

Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravomoćnog pojedinačnog akta iz stava 1. ovog člana, može se podnijeti u roku od dvije godine od dana objavljivanja odluke u "Službenim novinama Federacije BiH", službenom glasilu kantona odnosno opštine.

5. Sudska praksa Ustavnog suda Federacije

Presuda Ustavnog suda Federacije broj: U-48/19 od 21.04.2020. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 31/20).

6. Činjenično stanje i stav Ustavnog suda Federacije

Suština postavljenog, odnosno predočenog ustavnog pitanja od strane ovlaštenog podnosioca zahtjeva, je da imaju dilemu o tome da li se u konkretnim postupcima po upravnim sporovima iz predmeta koji su dostavljeni sudu, ali i svim drugim postupcima koji su u toku pred sudskim organima u Federaciji Bosne i Hercegovine, bez obzira da li su u pitanju postupci po redovnim ili vanrednim pravnim lijekovima ili pak postupci iz prvostepene i drugostepene nadležnosti redovnih sudova, ima primijeniti objavljena presuda Ustavnog suda Federacije kojom je pojedini propis ili odredba nekog propisa ocijenjena kao neustavna.

Ustavni sud Federacije podsjeća da je jedna od osnovnih nadležnosti ovog suda upravo ocjena ustavnosti, te da je u pitanju tzv. apstraktna kontrola ustavnosti. Opšte dejstvo takve odluke ovog suda je nedvosmisleno propisano odredbama člana IV.C.3.12. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, te precizirano članom 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine. U skladu sa navedenim odredbama, Zakon ili drugi propis organa vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine za koji se utvrdi da nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude ovog suda, što znači da više ne postoji u pravnom poretku Federacije Bosne i Hercegovine. Takve odredbe o dejstvu odluka Ustavnog suda Federacije obavezuju donosioc zakona ili propisa na njihovu izmjenu i usklađivanje sa stavovima iz odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

Kada su u pitanju specifični postupci za ocjenu ustavnosti koji su pokrenuti kroz predočeno ustavno pitanje od strane Vrhovnog ili kantonalnih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine, precizna je i jasna ustavnosudska norma koja propisuje obaveznost primjene odluke Ustavnog suda Federacije na postupke koji su u toku pred Vrhovnim ili kantonalnim sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stoga nedvosmisleno proizilazi i posebno obavezujuće dejstvo odluka Ustavnog suda Federacije pred svim organima, uključujući i sudske organe u kojima se vode postupci o pojedinačnim pravima i obavezama, u svim fazama sudskog postupka, koje se odnosi na sudsko odlučivanje o odnosima nastalim prije donošenja ustavnosudske odluke, dakle, ima retroaktivno dejstvo. Ustavni sud Federacije primjećuje da je neosnovan stav pojedinih sudija redovnih sudova koji se bazira na tome da se u odlukama ovog suda ne navodi posebno njihovo retroaktivno dejstvo na rješavanje predmeta koji su u toku, a da je u međuvremenu objavljena ustavnosudska odluka kojom je određen zakon ili propis ili odredba pojedinog zakona ili propisa oglašena neustavnom. Niti u jednoj odluci ovog suda se to posebno ne propisuje, jer sama ustavna norma nedvosmisleno upućuje na to da se pred redovnim sudovima, za postupke koji su u toku, mora primijeniti odluka ovog suda kojim je propis koji bi po redovnom toku stvari redovni sud imao primijeniti prilikom rješavanja nekog pojedinačnog slučaja a koji je u međuvremenu ocijenjen protivnim Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, danom objavljivanja neprimjenjiv, odnosno van pravnog zakonodavnog sistema u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podnosilac zahtjeva je analizom naprijed navedene presude ovog suda kojom se također po predočenom ustavnom pitanju istog podnosioca zahtjeva elaboriralo dejstvo odluke Ustavnog suda Federacije na postupke koji su u toku, moglo se rastumačiti ovo pitanje na način kako je i ovom odlukom potvrđeno.

Ne postoji niti jedan razuman razlog koji bi opravdavao drugačije dejstvo odluka ovog suda u postupcima ocjene ustavnosti i kada su oni pokrenuti od strane drugih ovlaštenih podnosioca zahtjeva za ocjenu ustavnosti, a po osnovu takvih propisa se vode pojedinačni postupci pred redovnim sudovima, ali i drugim organima vlasti.

Štaviše, iako nevezano za predočeno ustavno pitanje, napominjemo osnovni pravni princip da se pojedinačni odnosi koji

se rješavaju u redovnosudskim postupcima, pa i postupcima pred drugim državnim organima koji odlučuju o pojedinačnim pravima i obavezama, imaju rješavati na ustavan i zakonit način, vidljiv je i iz posebnog pravnog osnova propisanog u članu 60. Poslovnika Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. U propisanim rokovima svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom donesenim na osnovu odredbi koje su prestale da važe na osnovu odluke ovog suda ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu takvog akta, a nadležno tijelo je dužno da ponovi postupak i uskladi akt sa odlukom ovog suda u propisanom roku. Dakle, čak i u situacijama kada više ne postoji nikakav pravni lijek, niti redovni, niti vanredni, svako, dakle svaki građanin ili pravno lice kojem je povrijeđeno određeno pravo, a odluka o neustavnosti je od strane ovog suda donesena i objavljena nakon okončanja tog pojedinačnog postupka, ima ovo posebno pravo na neku vrstu ponavljanja postupka u određenim rokovima. Jedan od osnovnih principa vladavine prava podrazumijeva da se u rješavanju o pojedinačnim pravima i obavezama odlučuje primjenom i tumačenjem propisa i zakona koji su u skladu sa najvišim pravnim aktom, a to je Ustav Federacije Bosne i Hercegovine. Ovaj posebni osnov za ponavljanje postupka, za razliku od prednjeg, zahtijeva da se stranka pozove na ustavnosudsku odluku i podnese poseban zahtjev tijelu koje je donijelo odluku o njegovim pravima i obavezama, bilo u sudskom ili nekom drugom tijelu, primjenom propisa koji je oglašen neustavnim.

Dakle, konačan stav ovog suda po predočenom ustavnom pitanju je da se u postupcima pred redovnim sudovima, koji nisu okončani, bez obzira u kojoj su fazi sudskog postupka, ima primijeniti objavljena odluka ovog suda. Za navedeno nije nužno ni da se stranka u redovnosudskom postupku poziva na odluku ovog suda, jer samim momentom njene objave u službenim glasilima nastupa neoboriva pravna pretpostavka da je ista poznata i obavezujuća za redovni sud.

Shodno naprijed navedenom, Ustavni sud Federacije je donio odluku kao u izreci ove presude.

Ovu presudu Ustavni sud Federacije donio je jednoglasno u sastavu: Aleksandra Martinović, predsjednica Suda, Vesna Budimir, Mirjana Čučković, prof. dr. Edin Muminović i dr. sc. Kata Senjak, sudije Suda.

Predsjednica
Ustavnog suda Federacije
Bosne i Hercegovine
Aleksandra Martinović, s. r.

Broj U-20/22
27. juna 2022. godine
Sarajevo

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, odlučujući po predočenom ustavnom pitanju Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine o pravnom dejstvu odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine na sudbene postupke koji su u tijeku, na temelju članka IV.C.3.10.(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici bez javne rasprave održanoj dana 27.06.2022. godine, donio je:

PRESUDU

U odnosu na predočeno ustavno pitanje, djelovanje odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine kojim je utvrđeno da je zakon ili propis ili pojedina odredba zakona ili propisa suprotna, odnosno u nesuglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, je takvo da se u odnosu na postupke koji su u tijeku pred redovnim sudovima u bilo kojoj fazi sudbenog postupka, od dana objave, imaju primijeniti na način da se takav propis, zakon ili pojedina odredba ne primjenjuju u redovnosudbenim postupcima, odnosno odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine ima retroaktivno dejstvo na sudbene postupke koji su u tijeku.

Presudu objaviti u "Službenim novinama Federacije BiH" i službenim glasilima kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Образложење

1. Predmet zahtjeva i podnositelj zahtjeva

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) je podneskom broj: 070-0-Su-AP-22-000439 od 30.05.2022. godine, Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud Federacije) predočio ustavno pitanje – primjena i djelovanje odluka Ustavnog suda Federacije u sudbenim postupcima.

U smislu članka IV.C.3.10.(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine ima ovlasti za postavljanje ustavnog pitanja Ustavnom sudu Federacije.

2. Bitni navodi zahtjeva

Podnositelj zahtjeva postavlja ustavno pitanje imajući u vidu odredbe čl. IV.C.3.10.(4), IV.C.3.11. i IV.C.3.12.c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavno pitanje se pojavilo u predmetima podnosioca zahtjeva broj: 03 0 U 0018299 20 Uvp i broj: 03 0 U 0018425 20 Uvp, u kojima postoje različita shvaćanja načina rješavanja predmeta prilikom primjene odluka Ustavnog suda Federacije, te je s tim u svezi došlo do različitog odlučivanja. Naime, nije sporno da se od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda Federacije u "Službenim novinama Federacije BiH", kojom je utvrđeno da propis nije sukladan sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, isti ne primjenjuje. Međutim, sporno je u sudbenim vijećima kako se ta odluka reflektira na odluku u upravnom sporu koji se rješava. Podnositelj zahtjeva ističe da jedan dio sudaca Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine koji odlučuju u ovim predmetima, smatra da su odluke kantonalnog suda, koji je primijenio odluku Ustavnog suda Federacije u vrijeme odlučivanja po tužbi nezakonite, jer presudama Ustavnog suda Federacije nije navedeno "retroaktivno dejstvo", kada su u pitanju rješavanja pred redovnim sudom.

U tom cilju, podnositelj zahtjeva se obraća Ustavnom sudu Federacije sa zahtjevom da se razjasni dejstvo njegovih odluka, odnosno da u bilo kojoj fazi sudbenog postupka nije moguće, prilikom rješavanja zanemariti činjenicu da je odluka objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH" i da se taj propis ne primjenjuje od dana objavljivanja. Također, obraćaju se Ustavnom sudu Federacije sa zahtjevom za žurno postupanje jer se zastalo s postupkom rješavanja sukladno s odredbama članka IV.C.3.11. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

3. Prethodni postupak

Ustavni sud Federacije je razmotrio specifičnost postavljenog ustavnog pitanja od strane podnosioca zahtjeva, a koje se odnosi na primjenu i dejstvo odluka Ustavnog suda Federacije u sudbenim postupcima čije je rješavanje u tijeku. Pritom je uzeo u obzir činjenicu o različitim stavovima pojedinih odjeljenja i sudaca Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine o ovom pravnom pitanju i različitom postupanju u sudbenim postupcima, što posljedično dovodi do nejednakosti građana u postupcima koji se odnose na rješavanje o njihovim pravima i obavezama, a samim tim generira pravnu nesigurnost.

Kako Ustavni sud Federacije jedini ima ovlasti za tumačenje odredbi Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u svezi s naprijed navedenim, ovaj zahtjev s predočenim ustavnim pitanjem ocjenjuje kao prihvatljiv za odlučivanje. Podsjećamo na objavljenu sudbenu praksu ovog suda, koja je relevantna i za ovo ustavno pitanje, te upućujemo na stavove iznesene u Presudi broj: U-48/19 od 21.04.2020. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 31/20).

U ovom ustavnosudbenom predmetu koji se u suštini odnosi isključivo na pravno tumačenje dejstva odluka ovog suda u